



Kúria

végzése

Az ügy száma: Bfv.I.373/2022/9.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Domonyai Alexa, a tanács elnöke

Dr. Tuba István Krisztián, előadó bíró

Dr. Csák Zsolt, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2022. szeptember 13.

Az ügy tárgya: csalás büntette

Terhelt(ek): Terhelt1 és társa (Terhelt1 I. rendű terhelt)

Elsőfok: Nyíregyházi Járásbíróság, 18.B.60/2020/30. ítélet,

előkészítő ülés, 2021. január 25.

Másodfok: Nyíregyházi Törvényszék, 1.Bf.159/2021/15. ítélet,

tanácsülés, 2021. december 9.

Az indítvány előterjesztője: Terhelt1 I. rendű terhelt

Az indítvány iránya: az I. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a csalás büntette miatt Terhelt1 és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben a Terhelt1 I. rendű terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Nyíregyházi Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Bf.159/2021/15. számú ítéletét Terhelt1 I. rendű terhelt vonatkozásában hatályon kívül helyezi, és a másodfokú bíróságot új eljárásra utasítja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

[1] **I.** A Nyíregyházi Járásbíróság a 2021. január 25. napján meghozott 18.B.60/2020/30. számú ítéletével Terhelt1 I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 3 rendbeli társtettesként elkövetett csalás büntettében [Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 373. § (1) bekezdés, (4) bekezdés c) pont] és 6 rendbeli társtettesként elkövetett csalás büntettének kísérletében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont és (4) bekezdés b) pont]. Ezért őt – mint különös visszaesőt – halmazati büntetésül 2 év 6 hónap, börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 3 év közügyektől eltiltás büntetésre ítélte azzal, hogy az I. rendű terhelt a szabadságvesztés büntetésből a büntetése háromnegyed részének kitöltése után bocsátható feltételes szabadságra. A bíróság az I. rendű terhelt által 2018. december 12. napjától 2019. szeptember 03. napjáig előzetes fogvatartásban töltött időt a szabadságvesztés büntetés tartamába beszámította. Rendelkezett továbbá az eljárás során lefoglalt pénzösszeg visszatartásáról, a bűnjelekről, a sértettek részére megfizetendő kártérítésről, és illetékének az állam javára történő megfizetéséről, valamint az eljárás során felmerült bűnügyi költség viseléséről.

[2] A bűncselekmények elkövetési időpontjai 2018. október 15. és 16. napjára esnek.

[3] A védelmi fellebbezések alapján másodfokon eljáró Nyíregyházi Törvényszék a 2021. december 9. napján meghozott 1.Bf.159/2021/15. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet az I. rendű terhelt vonatkozásában megváltoztatta, az I. rendű terhelt terhére megállapított bűncselekményeket 9 rendbeli csalás büntettének minősítette [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont, bc) alpont, (4) bekezdés b) pont], melyből 2 rendbeli társtettesként elkövetett és 6 rendbeli cselekmény kísérleti szakban maradt. A törvényszék pontosította az elsőfokú bíróságnak a lefoglalt pénzösszegre vonatkozó ítéleti rendelkezését, módosította a magánfelek részére fizetendő kártérítés és illetéke, valamint a Terhelt1 I. rendű terhelt által

fizetendő, az elsőfokú eljárás során felmerült bűnügyi költség összegét. Egyebekben az elsőfokú ítéletet az I. rendű terhelt vonatkozásában helybenhagyta.

[4] **II.** A jogerős, vádról rendelkező ügydöntő határozat ellen Terhelt1 I. rendű terhelt nyújtott be felülvizsgálati indítványt az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2012. évi CLXXX. törvény (a továbbiakban: Eube.) 30. § (1) bekezdésére hivatkozással – ténylegesen a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 649. § (2) bekezdés f) pontjában írt okból. Indítványában kifejtette, hogy a specialitás elvéről a büntetőeljárás során nem mondott le, ennek ellenére tölti a Nyíregyházi Járásbíróság és a Nyíregyházi Törvényszék jogerős ítéletével kiszabott szabadságvesztés büntetést. Erre figyelemmel a megtámadott határozatok hatályon kívül helyezését indítványozta.

[5] A Legfőbb Ügyészség a BF.624/2022/2. számú átiratában az I. rendű terhelt felülvizsgálati indítványát – részben eltérő okból – alaposnak tartotta.

[6] Kifejtette, hogy Terhelt1 I. rendű terhelt a Budakörnyéki Járásbíróság által 10.Bny.542/2021/2. számon és a Salgótarjáni Járásbíróság által 7.Bny.133/2021/2. számon kiadott európai elfogatóparancsok alapján 2021. augusztus 20. napjától 2021. október 7. napjáig volt átadási letartóztatásban Spanyolországban, az ún. specialitásról nem mondott le. Miután 2021. október 7. napján Magyarországra szállították, aznap őrizetbe vették, majd a Budakörnyéki Járásbíróság a 2021. október 10. napján kelt Bny.1403/2021/2. számú végzésével a letartóztatását rendelte el, amelyet a felülvizsgálati indítvánnyal támadott határozatokkal kiszabott 2 év 6 hónap börtönbüntetés végrehajtásának elrendelése miatt félbeszakítottak. A másodfokon eljáró Nyíregyházi Törvényszék az átadásról már csak a másodfokú ítélet meghozatalát követően szerzett tudomást. A Be. 649. § (2) bekezdés f) pontja szerint eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a határozatát a specialitás szabályán alapuló mentesség megsértésével hozta meg. Mivel a másodfokú bíróság a specialitás szabályának megsértésével hozta meg a másodfokú ítéletet, így a Be. 649. § (2) bekezdés f) pontja szerinti felülvizsgálati ok megvalósult.

[7] Rámutatott ugyanakkor a Legfőbb Ügyészség arra is, hogy a másodfokon eljáró törvényszék az ügynek a másodfokú tanácsülésen történő elintézésével eljárási szabályt sértett, amikor a tanácsülésről szóló tájékoztatását a fogva lévő I. rendű terhelt lakcímeére kísérelte meg kézbesíteni ahelyett, hogy a Be. 115. § (1) bekezdése szerint járt volna el (az értesítés „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza). A Be. 598. § (4) és (5) bekezdése szerint az ügyész, a terhelt és a védő részére – a szabályszerű felhívástól számított – 8 napos határidőt kell arra biztosítani, hogy észrevételeit előterjessze, illetve a tanácsülés helyett tárgyalás vagy nyilvános ülés kitűzését indítványozza. Az ügy másodfokú tanácsülésen történő elintézhetőségének előfeltétele az arról szóló értesítés szabályszerűsége, hiszen a terhelt a nyilvános ülés tartása iránti kérelmével csak akkor élhet. Az ügyben az I. rendű terhelt a tárgyalás, illetve a nyilvános ülés megtartására irányuló indítványtételi jogát nem gyakorolhatta, így a szabályszerű értesítése nélkül való elbírálással a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja szerinti feltétlen eljárási szabálysértés is megvalósult (BH 2020.70. [39] bekezdés).

[8] A kizárással érintett 4.Bf. tanács helyett eljáró 1.Bf tanács által kiadott, 2021. november 25-re tűzött tanácsülés kitűzésekor (2021. szeptember 29.) és az erről kiadott

értesítés kézbesítési kísérleteikor (2021. október 8. és 15. napjai) az I. rendű terhelt Spanyolországban, illetve Magyarországon fogva volt. A 2021. november 25-i tanácsülés elhalasztásáról és új hatánap kitűzéséről az iratok között végzés nem lelhető fel. Végül a másodfokú bíróság a 2021. december 9-én tartott tanácsülésen a védelmi fellebbezést elbírálva ügydöntő határozatot hozott.

[9] A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint a felülvizsgálati eljárásban a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja szerinti felülvizsgálati ok jogkövetkezményeinek alkalmazását megelőzi annak vizsgálata, hogy a specialitás szabályain alapuló mentesség miatti büntetőeljárás akadály elhárítható-e. Amennyiben ugyanis ez az akadály nem hárítható el, az új eljárás lefolytatásának elrendelése is az Eube. 30. § (1) bekezdésébe ütközik.

[10] Mindezek alapján a Legfőbb Ügyészség indítványozta, hogy a Kúria a Be. 721/A. §-a (2) bekezdés b) pontja alapján keresse meg a büntetőeljárás lefolytatásához történő hozzájárulásra jogosult spanyol igazságügyi hatóságot a büntetőeljárás lefolytatásához való hozzájárulás megadása végett. A hozzájárulás megadása esetén pedig a Kúria a Nyíregyházi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 1.Bf.159/2021/15. számú ítéletét a Be. 663. § (2) bekezdése alapján helyezze hatályon kívül, és a másodfokú bíróságot utasítsa új eljárás lefolytatására, egyúttal Terheltl I. rendű terhelt letartóztatását a másodfokú bíróságnak a megismételt eljárásban a fellebbezések elbírálásának előkészítése során hozandó határozatáig – de legfeljebb a nem jogerős ítélettel kiszabott szabadságvesztés tartamáig – rendelje el. A hozzájárulás megtagadása esetén a jogerős határozatokat a Kúria a Be. 721/A. § (9) bekezdése alapján Terheltl I. rendű terhelt tekintetében helyezze hatályon kívül, és az eljárást vele szemben szüntesse meg.

[11] **III.** A felülvizsgálati indítvány az alábbiak szerint, eltérő okból alapos.

[12] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen, és kizárólag a Be. 649. §-ában tételesen felsorolt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.

[13] A Kúria a megtámadott határozatot a Be. 659. § (5) bekezdésének megfelelően, a felülvizsgálati indítványban meghatározott okok alapján bírálta felül, emellett, a Be. 659. § (6) bekezdése alapján vizsgálta az esetleges további, a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott (abszolút) eljárási szabálysértéseket is.

[14] 1. A 2021. január 1. napjától hatályos Be. 649. § (2) bekezdés f) pontja alapján, eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a határozatát a specialitás szabályán alapuló mentességnek, a törvényben meghatározott mentelmi jogon alapuló mentességnek vagy a nemzetközi jogon alapuló mentességnek a megsértésével hozta meg.

[15] A Be. 721/A. §-a szintén 2021. január 1-jétől kezdődő hatállyal tartalmazza a specialitáson alapuló mentesség szabályait. A (3) bekezdés alapján a büntetőeljárást meg kell

szüntetni, ha a büntetőeljárás lefolytatásának a specialitás szabályán alapuló, és el nem hárítható akadálya áll fenn, és a (7) bekezdés teremti meg a kötelezettséget a másodfokú bíróság számára az elsőfokú bíróság specialitás szabályán alapuló mentesség megsértésével hozott határozatának hatályon kívül helyezésére. Ez utóbbi szabállyal párhuzamosan írja elő a törvény a (9) bekezdésében a Kúriának a támadott határozat hatályon kívül helyezését, ha az alapügyben a bíróság a jogerős ügydöntő határozatát a specialitás szabályán alapuló mentességnek a megsértésével hozta meg. E szabály azonban értelemszerűen a felülvizsgálati eljárás egyéb szabályaival – így a Be. 659. § (2) bekezdésével – összhangban értelmezhető.

[16] A Be. 659. § (2) bekezdés szerint a felülvizsgálati indítványt – a (3)-(4) bekezdésben meghatározott, jelen ügyben nem releváns kivétellel – a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni. Következésképpen a felülvizsgálati eljárás abban az esetben vezethet a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére, ha a feltétlen hatályon kívül helyezésre alapul szolgáló ok már az ítélet jogerőre emelkedésének időpontjában hatályos szabályok szerint is beállt.

[17] Mivel a jogerős, másodfokú határozat meghozatalának időpontjában (2021. december 9.) a specialitás fenti, eljárás megszüntetését előíró szabálya hatályos volt, e szabály megtartását a Kúriának vizsgálnia kellett.

[18] A specialitás szabálya a terhelten szemben – feltételesen elháruló, illetve elhárítható – eljárási akadályt képez, amely fennállhat a büntetőeljárás teljes időszakában, illetve akár a büntetés-végrehajtás során is. Az akadály észlelésére és a jogkövetkezményei alkalmazására az eljáró hatóságok, bíróságok hivatalból kötelesek.

[19] Az Eube. 30. § (1) és (2) bekezdés szerint a Magyarországra az Európai Unió tagállamai közötti igazságügyi együttműködés keretében átadott személlyel szemben az átadása előtt elkövetett, az átadásának alapjául szolgáló bűncselekménytől különböző egyéb bűncselekmény miatt nem indítható büntetőeljárás, nem ítéltető el, és egyéb módon sem fosztható meg szabadságától; a következő kivételekkel:

a) a személy a végleges szabadon bocsátását követő negyvenöt napon belül nem hagyja el – bár erre lehetősége lett volna – Magyarország területét, vagy elhagyása után ide visszatér;

b) a bűncselekmény szabadságvesztés vagy elzárás büntetéssel nem büntethető, vagy szabadságelvonással járó intézkedéssel nem fenyegetett;

c) a büntetőeljárás eredményeként nem kerül sor személyi szabadságot korlátozó intézkedés alkalmazására;

d) a személlyel szemben szabadságelvonással nem járó büntetés vagy intézkedés, különösen pénzbüntetés szabható ki, illetve alkalmazható, még akkor sem, ha a büntetés vagy intézkedés személyi szabadságának korlátozását eredményezheti;

e) a személy az átadási eljárás során lemondott a specialitás szabályának alkalmazásáról;

f) a személy az átadása után, az átadását megelőzően elkövetett meghatározott cselekmények vonatkozásában kifejezetten lemondott a specialitás szabályának alkalmazásához fűződő jogáról, vagy

g) a személyt átadó tagállami igazságügyi hatóság hozzájárulását adja.

[20] A Be. 721/A. § (1) bekezdése értelmében az átadás, kiadatás, illetve egyéb bűnügyi jogsegély keretében Magyarországra érkezett elkövetőt nem lehet gyanúsítottként kihallgatni, nem lehet vele szemben kényszerintézkedést alkalmazni és nem lehet vele szemben vádat emelni a Magyarországra érkezést megelőzően elkövetett bűncselekmény miatt, kivéve, ha törvény vagy törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződés az elkövetővel szemben a büntetőeljárás lefolytatását lehetővé teszi.

[21] A Be. 721/A. § (2) bekezdése szerint a büntetőeljárás lefolytatásának az (1) bekezdésben meghatározott akadálya a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy vagy a terhelt lemondásával, illetve az arra jogosult állam hozzájárulásával elhárítható, ha törvény vagy törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződés lehetővé teszi. A nyilatkozat beszerzése érdekében

a) a bíróság – a vádemelés előtt az ügyészség indítványára – a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személyt vagy a terheltet nyilatkoztatja, hogy törvényben vagy törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződésben meghatározott specialitás szabályának alkalmazásához fűződő jogáról lemond-e, illetve

b) a bíróság vagy az ügyészség megkeresi a büntetőeljárás lefolytatásához történő hozzájárulásra jogosult államot.

[22] Az I. rendű terhelt Magyarországra átadásával kapcsolatosan az iratok alapján a következők voltak megállapíthatók.

[23] Terhelt I. rendű terhelttel szemben a Budakörnyéki Járásbíróság 10.Bny.542/2021/2. szám alatt 2021. március 30. napján elkövetett, a Btk. 194. § (1) bekezdésébe ütköző, de a (2) bekezdés e) pontja szerint minősülő személyi szabadság megsértésének büntette miatt, míg a Salgótarjáni Járásbíróság 7.Bny.133/2021/2. szám alatt 2021. június 3., 4. és 7. napján elkövetett, 4 rendbeli, a Btk. 373. § (1) bekezdésébe ütköző, de a (4) bekezdés c) pontja szerint minősülő, bűnsegédként elkövetett csalás büntette miatt bocsátott ki európai elfogatóparancsot.

[24] Az elfogatóparancsok alapján az I. rendű terhelt Spanyolországban elfogták, ahol 2021. augusztus 20. napjától 2021. október 7. napjáig volt kiadatási letartóztatásban. Az I. rendű terhelt a specialitás adta védelemről nem mondott le (Igazságügyi Minisztérium Nemzetközi Büntetőjogi Főosztály XX-NBEJFO/2270/-72021. számú, 2021. október 14. napján kelt tájékoztatása).

[25] Az I. rendű terheltet 2021. október 07. napján Magyarországra szállították, a magyar nyomozó hatóság aznap őrizetbe vette, majd – az erre irányuló ügyészi indítvány alapján – a Budakörnyéki Járásbíróság a 2021. október 10. napján kelt Bny.1403/2021/2. számú végzésével a letartóztatását elrendelte. A letartóztatást a Budakörnyéki Járásbíróság 2.Bny.1555/2021/2. számú, 2021. november 9. napján kelt határozatával 2022. február 10. napjáig meghosszabbította.

[26] A letartóztatást a felülvizsgálati indítvánnyal támadott határozatokkal kiszabott 2 év 6 hónap börtönbüntetés végrehajtásának elrendelése miatt félbeszakították.

[27] A Székesfehérvári Törvényszék büntetés-végrehajtási bírāja 2022. március 17. napján az I. rendű terheltet meghallgatta, aki úgy nyilatkozott, hogy a fenti elítélése tekintetében a specialitás elvéről nem mond le (Székesfehérvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 12.Bv.138/2022/4. számú jegyzőkönyve).

[28] A Kúria megállapította, hogy az I. rendű terhelttel szemben kibocsátott európai elfogatóparancsok nem tartalmazták azon cselekményeket, amelyek miatt a Nyíregyházi Járásbíróság, illetve Nyíregyházi Törvényszék eljárás és a felülvizsgálati indítvánnyal támadott határozatot hozta. Ekként az Eube. 30. § (1) bekezdésében foglalt ún. specialitás elve alapján az I. rendű terhelttel szemben csak törvény vagy törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződés eltérő rendelkezése vagy a (2) bekezdésében foglalt kivételek esetén folytatható volna más cselekmény miatt büntetőeljárás az átadását követően.

[29] Azt is megállapította a Kúria, hogy egyik törvényi kivétel sem volt az adott esetben megállapítható, így büntetőeljárás akadály állt fenn, amelyet a másodfokú bíróság nem ismert fel, ennek ellenére érdemi döntést hozott.

[30] Helyesen utalt arra észrevételében a Legfőbb Ügyészség, hogy bár az elsőfokú eljárás megkezdődött és be is fejeződött az I. rendű terhelt külföldi elfogásának idejére, a specialitás szabályának helyes értelmezése szerint nemcsak új büntetőeljárás indítani, de a folyamatban lévő büntetőeljárás folytatni sem lehetséges a specialitás hatálya (védelme) alatt álló terhelttel szemben. Vagyis a másodfokú bíróságnak ezen akadály elhárítására kellett volna kísérletet tennie, az eljárás befejezése helyett.

[31] Az Eube. 30. § (1) bekezdése és a Be. 721/A. §-a eltérő fogalomhasználattal határozza meg, hogy mely eljárások (eljárás cselekmények) nem folytathatók a terhelttel szemben, amennyiben a specialitás szabálya rá vonatkozik. Az Eube. szerint vele szemben nem indítható büntetőeljárás, nem ítéltető el, és egyéb módon sem fosztható meg szabadságától; míg a Be. szerint nem lehet gyanúsítottként kihallgatni, nem lehet vele szemben kényszerintézkedést alkalmazni és nem lehet vele szemben vádat emelni. A kétféle szövegezés ellentmondása látszólagos. A specialitás szabályának helyes logikai értelmezése szerint ugyanis az eljárási tilalom nemcsak új eljárás megindítására vonatkozik, hanem a már korábban folyamatban volt, de a specialitással fel nem oldott ügyekben sem folytatható tovább az eljárás. A többen a kevesebb elve alapján ugyanis a büntetőeljárás megindításának, illetve a vádemelésnek a tilalma vonatkozik az eljárás továbbfolytatására is. Vagyis akkor sem folytatható a specialitás mint eljárási akadály elhárítása nélkül az eljárás a terhelttel szemben,

amennyiben az eljárás már a külföldi elfogása előtt vele szemben megindult Magyarországon (ahogy az jelen ügyben is történt).

[32] A specialitás érvényesülése szempontjából annak sincs jelentősége, hogy az I. rendű terhelt – az európai elfogatóparancsban nem szereplő – bűncselekmény elkövetését egyébként az előkészítő ülésen beismerte, a tárgyaláshoz való jogáról lemondott, majd az elsőfokú ítélet ellen csak a büntetés enyhítése végett jelentett be fellebbezést. A specialitás nyújtotta védelem ugyanis a teljes büntetőeljárásra (elsőfokú, fellebbviteli, valamint a rendkívüli jogorvoslati eljárásra is) egységesen kiterjed, az esetleges jogorvoslat irányától függetlenül. A bűncselekmény beismerése pedig nem értelmezhető a specialitás elvéről lemondásként. Az Eube. 30. § (2) bekezdés f) pontja szerinti lemondó nyilatkozatot kifejezetten a specialitás elvének ismeretében, kimondottan azzal összefüggésben kell tennie a terheltnek a bíróság előtt. A terhelt egyéb (ráutaló) magatartásából a hozzájáruló nyilatkozat nem vélelmezhető, az nem vezethet a specialitás adta védelem elvesztéséhez.

[33] Azzal tehát, hogy az eljárás másodfokú bíróság nem hárította el a specialitást mint eljárási akadályt, és ügydöntő határozatot hozott, a Be. 649. § (2) bekezdés f) pontjában foglalt feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés megvalósult.

[34] 2. Alapos volt a Legfőbb Ügyészség indítványa az átiratban megjelölt feltétlen eljárási szabálysértés vonatkozásában is.

[35] A Legfőbb Ügyészség átirata szerint a másodfokú eljárásban az I. rendű terhelt – szabályszerű értesítése hiányában – a tárgyalás, illetve a nyilvános ülés megtartására irányuló indítványtételi jogát nem gyakorolhatta, amit akként kell értelmezni, hogy a kötelező jelenléte ellenére a távollétében bírálta el a fellebbezést a törvényszék. Ezzel pedig a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja szerinti feltétlen eljárási szabálysértés is megvalósult. Felhívta e körben a BH 2020.70. szám alatt megjelent jogesetet is.

[36] A Be. 598. § (2) bekezdése szerint a másodfokú bíróság tanácsulésen határoz, ha az ítélet ellen a vádlott terhére nem jelentettek be fellebbezést és a tényállás megalapozott, vagy a vádlott terhére bejelentett fellebbezés kizárólag a Be. 583. § (3) bekezdés a) pontján alapszik, és nyilvános ülés vagy tárgyalás kitűzését az ügyészség, a vádlott, a védő vagy a fellebbező nem indítványozza.

[37] A Be. 583. § (3) bekezdés a) pontja kimondja, hogy fellebbezésnek kizárólag a kiszabott büntetés vagy az alkalmazott intézkedés neve és mértéke vagy tartama ellen is helye van.

[38] A Be. 598. § (4) bekezdése előírja, hogy a tanács elnöke a Be. 598. § (2) bekezdés szerinti esetben az ügyészséget, a vádlottat, a védőt és a fellebbezőt értesíti a tanácsulés kitűzéséről, a tanács összetételéről, a tanácsulés időpontjáról, és tájékoztatja arról, hogy nyolc napon belül a más által bejelentett fellebbezésre, indítványra vagy nyilatkozatra észrevételeket tehetnek.

[39] Ezzel összefüggésben a Be. 598. § (5) bekezdés akként rendelkezik, hogy ha a tanács elnöke a Be. 598. § (2) bekezdésben meghatározott esetben hivatalból nem tűzött ki nyilvános ülést vagy tárgyalást, a Be. 598. § (4) bekezdés szerinti tájékoztatás kiterjed arra is, hogy az észrevétel előterjesztésére rendelkezésre álló határidő alatt nyilvános ülés vagy tárgyalás kitűzése indítványozható. A törvény kimondja, hogy a határidő elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.

[40] A Be. 598. § (2) bekezdésében – a tanácsülés megtarthatóságát illetően – meghatározott feltételek közül az első kettő vagylagos [a tényállás megalapozott vagy a vádlott terhére bejelentett fellebbezés kizárólag a Be. 583. § (3) bekezdés a) pontján alapszik], míg a harmadik (a nyilvános ülés vagy tárgyalás kitűzését az ügyészség, a vádlott, a védő vagy a fellebbező nem indítványozza) ezekhez kapcsolódóan konjunktív, azaz a harmadik feltétel hiányában a fellebbezés nem bírálható el tanácsülésen annak ellenére, ha az első két feltétel valamelyike teljesült. A tanácsülés megtarthatóságának feltételei tehát együtt érvényesülők, egyenértékűek és önmagukban is feltétlenek {Kúria Bfv.404/2021/10. indokolás [19] bekezdés}.

[41] A Kúria korábbi határozatában már kifejtette, hogy a terhelt távollétében az eljárási cselekmény nem tartható meg, ha arra a terhelt idézése a lakcíméről megtörtént, de az azt tartalmazó postai küldeményt azért nem tudta átvenni, mert büntetés-végrehajtási intézetben fogva volt. A tárgyalás megtartása ez esetben akkor is a határozat feltétlen hatályon kívül helyezéséhez vezet, ha az idézés szabálytalansága a bíróságnak nem volt felróható (BH 2015.152.).

[42] A másodfokú eljárásban tanácsülés tartása nyilvános ülés helyett, a jogosult által előterjesztett kérelem ellenére abszolút eljárási szabálysértést, így felülvizsgálati okot valósít meg abban az esetben is, ha azt ügyviteli mulasztás eredményezte (BH 2018.40., BH 2014.333.).

[43] A fellebbezés tanácsülésen történő elbírálására akkor kerülhet sor, amennyiben a másodfokon eljáró törvényszék a terheltet az eljárási szabálynak megfelelően tájékoztatta a nyilvános ülés, illetve a tárgyalás tartása iránti kérelem benyújtásának lehetőségéről, azonban a megadott nyolcnapos határidőn belül nyilvános ülés vagy tárgyalás tartása iránti kérelmet nem terjesztett elő (BH 2018.111.).

[44] A jelen ügyben az iratokból az alábbiak állapíthatók meg.

[45] A Nyíregyházi Járásbíróság által 2021. január 25. napján, előkészítő ülésen, az I. rendű terhelt jelenlétében meghozott ítélete ellen az I. rendű terhelt és védője jelentett be – enyhítésre irányuló, ezért korlátozott felülbírálatot eredményező – fellebbezést. A másodfokú ügy a Nyíregyházi Törvényszékre 2021. április 16. napján érkezett. Az ügyet bíró tanácsára (2.Bf. tanács) osztották, amely az ügyben 2021. szeptember 17. napjára tűzött ki tanácsülést. Az erről szóló értesítést az I. rendű terhelt lakcímén, 2021. június 21. napján egyéb érdekelt4 nevű személy vette át, mint „szülő”.

[46] Az ügyet ezt követően, 2021. szeptember 13. napján – mivel a 2.Bf. tanács megállapította, hogy a Be. 14. §-a (3) bekezdésének a) pontja alapján az ügy elbírálásából kizárt – bíról 4.Bf. számú tanácsára átosztották. A már kitűzött tanácsulást a bíróság elhalasztotta 2021. október 27. napjára, erről azonban az I. rendű terheltet igazolható módon nem értesítette a törvényszék. Az értesítő végzésen írnoki feljegyzés található, amely szerint „a vádlottnak még nem lett postázva: 2021. szeptember 16.”.

[47] A 4.Bf. tanács is megállapította azonban, hogy a Be. 14. § (3) bekezdésének a) pontjában írt okból az ügy elbírálásából kizárt, ezért a 9. számú végzésével a 2021. október 27. napjára kitűzött tanácsulást elhalasztotta, és az ügy átosztását kérte.

[48] Az ügy újabb, 2021. szeptember 21-i kiosztását követően az a bíró2, bíró3 és bíró4 bírákból álló 1.Bf. számú tanácshoz került.

[49] E bírói tanács az ügyben a 2021. szeptember 27. napján kelt végzésével 2021. november 25. napjára tűzött ki tanácsulást, amelyről az I. rendű terheltet a lakcímén rendelte értesíteni azzal a – jogszabály szerinti – tájékoztatással, hogy 8 napon belül kérheti az ügy nyilvános ülésen vagy tárgyaláson történő elbírálását. Az I. rendű terhelt címl szám alatti lakcíméről a vétív „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza.

[50] Ezt követően a másodfokú bíróság – az iratok alapján ismeretlen okból – a 2021. november 25. napjára tűzött tanácsulást 2021. december 9. napján tartotta meg, a tanácsulás elhalasztásáról külön végzést nem hozott, a jogosultakat (az ügyészséget, az I. rendű vádlottat és a védőjét) pedig nem értesítette. A 2021. december 9. napján megtartott tanácsulésen a másodfokú bíróság ügydöntő határozatot hozott.

[51] Mivel az I. rendű terhelt – a rögzítettek szerint – már 2021. augusztus 20. napjától más ügyben folyamatos fogvatartásban volt, nem tekinthető szabályszerűnek a 2021. november 15. napjára kitűzött tanácsulésről szóló értesítése. A „nem kereste” jelzéssel visszaérkező értesítés (idézés) ugyan önmagában, a Be. 132. § (2) bekezdés c) pontja alapján (kézbesítési fikció) szabályszerűvé válhat, azonban csak akkor, ha a terhelt a kézbesítési kísérletek időpontjában szabadlábon van. Amennyiben bármely okból fogva van, objektív módon akadályozott a postai küldemények átvételében a postai szolgáltató által megadott határidőben. Ebben az esetben kizárólag a bv. intézet parancsnoka útján, kézbesítési ívvel [Be. 131. § (6) bekezdés] szabályszerű a részére történő kézbesítés.

[52] Megjegyzi a Kúria, hogy a másodfokú bíróság a bűnügyi nyilvántartást 2021. november 15. napján lekérdezte, és abban szerepelt az I. rendű terhelt 2021. október 10. napján elrendelt, majd 2022. február 10. napjáig meghosszabbított letartóztatása (1.Bf.159/2021/11. számú irat).

[53] Megjegyzi a Kúria azt is, hogy – ahogy arra a Legfőbb Ügyészség is utalt – az I. rendű terhelt részére az első alkalommal, 2021. szeptember 17. kitűzött tanácsulásra kiadott értesítése sem tekinthető szabályszerűnek az I. rendű terhelt részére, mivel azt helyettes átvévőként „egyéb érdekelt4 szülő” részére kézbesítette a posta. Az I. rendű terhelt anyjának

neve azonban név amely eltérés az iratok alapján is egyértelmű, és a kézbesítés szabályosságát kizárja.

[54] Ehhez társult – bár a fentiek szerint megvalósult eljárási szabálysértést érdemben nem befolyásolta –, hogy a 2021. december 9-re halasztott tanácsülésről pedig a törvényszék egyáltalán nem adott ki értesítést.

[55] A 2021. december 9-i tanácsülés megtartását ugyanakkor nem tette volna szabályossá az, amennyiben a két korábbi időpontra kitűzött tanácsülés vonatkozásában az értesítések szabályszerűen kézbesítettnek bizonyultak volna. A bíróságnak ugyanis eljárási cselekményenként kell vizsgálnia azok megtarthatóságának törvényi feltételeit.

[56] Ezért amennyiben a bíróság a már kitűzött tanácsülést elhalasztja, erről a jogosultakat (ügyészt, vádlottat, védőt) értesítenie kell, és csak szabályszerű értesítés mellett tartható meg az eljárási cselekmény.

[57] A jelen ügyben az I. rendű terhelt tanácsülésről történő postai értesítése tehát nem volt szabályszerű, arról egyéb módon sem szerzett igazolhatóan tudomást. Így azzal a jogával nem tudott élni, hogy nyilvános ülés vagy tárgyalás tartását kérje, és értelemszerűen az azon való jelenlét jogáról sem volt lehetősége lemondani.

[58] Ha a másodfokú eljárásban a terhelt szabályszerű értesítése nem történik meg, nem tekinthető szabályszerűnek a nyilvános ülés vagy tárgyalás kitűzése indítványozásának lehetőségére és határidejére vonatkozó tájékoztatás sem, emiatt annak jogkövetkezményei nem alkalmazhatók. A terhelt a tárgyalás, illetve másodlagosan a nyilvános ülés megtartására irányuló indítványtételi jogát nem gyakorolhatta, így a szabályszerű értesítése nélkül a fellebbezés tanácsülésen való elbírálása esetén a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja szerinti feltétlen eljárási szabálysértés megvalósul (BH 2022.70.).

[59] Mindez a Be. 599. § (4) bekezdésének 2021. január 1-jétől – és így a másodfokú eljárás során is – hatályos módosítását követően is irányadó.

[60] A Be. 599. § (4) bekezdésének 2021. január 1. napjától hatályos szövege azt tartalmazza, hogy a nyilvános ülésen az ügyész és – a (2) bekezdés b) pontjában meghatározott eseten kívül – a vádlott jelenléte nem kötelező.

[61] A Be. 599. § (2) bekezdése értelmében a másodfokú bíróság a nyilvános ülésen az ügyben a vádlottat a büntetéskiszabási körülmények további tisztázása érdekében meghallgathatja.

[62] Változatlan a Be. 599. § (5) bekezdése szabályozása, mely szerint a fellebbezés a szabályszerűen idézett vádlott távollétében akkor is elbírálható, ha a nyilvános ülés eredményeként megállapítható, hogy a meghallgatása nem szükséges.

[63] Az a módosítás, amely nyilvános ülésen való vádlotti részvételt már nem teszi kötelezővé,

- egyfelől kizárólag arra az esetre vonatkozik, ha a nyilvános ülés kitűzésekor a másodfokú bíróság úgy ítéli meg, hogy az ügyben a vádlott büntetéskiszabási körülmények további tisztázása érdekében történő meghallgatása nem szükséges, ezt rögzíti és ennek megfelelően a vádlottat a nyilvános ülésre nem idézi, csak értesíti;

- másfelől, ha a vádlott meghallgatását indokoltnak tartja, s ennek rögzítése mellett a vádlottat a nyilvános ülésre idézi, de a nyilvános ülésen azt állapítja meg, hogy a meghallgatása mégsem szükséges. A jegyzőkönyvben e döntést célszerű feltüntetni.

Ugyanakkor a nyilvános ülésnek a vádlott távollétében történő megtartása továbbra is csak abban az esetben lehetséges, ha a terhelt saját elhatározásán alapuló meg nem jelenése folytán kerül a bíróság abba a helyzetbe, hogy a nyilvános ülésnek a terhelt távollétében történő megtartásáról döntsön. A másodfokú bíróság a nyilvános ülésre megidézett – illetve az előállítani rendelt fogva lévő – terhelt nyilatkozatához kötve van, annak figyelembevételével kell eljárnia. A nyilatkozat gyakorlásának feltétele pedig az ő szabályszerű értesítése vagy idézése. A Be. 599. § (4) bekezdésében foglalt, a tárgyalás kötelező jelenléthez képest a másodfokú nyilvános ülésre vonatkozó eltérő szabály csak abban az esetben alkalmazható, ha a nyilvános ülésről a vádlottat – a (2) bekezdés b) pontjában meghatározott eseten kívül – szabályszerűen értesítették.

[64] Mindezek alapján a tanácsülés megtarthatóságának továbbra is feltétele az, hogy nyilvános ülés vagy tárgyalás kitűzését a vádlott, védő vagy a fellebbező ne indítványozza. Így annak megítélése, hogy az ügyben nyilvános ülés vagy tárgyalás tartása szükséges-e, vagy az ügy tanácsülésen elbírálható, továbbra is ahhoz kötött, hogy a tanácsülés megtartásáról a jogosult értesüljön, és a szabályszerű tájékoztatást követően lehetősége legyen az ügyben nyilvános ülés vagy tárgyalás tartását indítványozni.

[65] Jelen ügyben az I. rendű terhelt a tanácsülés megtartásáról szabályszerű tájékoztatást nem kapott, így nyilvános ülés vagy tárgyalás megtartására indítványt nem tehetett, ezen jogának korlátozása miatt a tanácsülés megtartásának törvényi feltétele hiányzott, így az ügy másodfokú elbírálására tanácsülésen nem kerülhetett volna sor.

[66] A bíróság a nyilvános ülés indítványozásának lehetőségére figyelmeztető értesítéssel azt fejezi ki, hogy a terhelt jelenlétét a törvény lehetővé teszi, és amennyiben ezt a terhelt indítványozza, akkor a megjelenését a bíróságnak – a törvényi rendelkezéseket követve – ténylegesen is lehetővé kell tennie. Ha nem teszi lehetővé, akkor a nyilvános ülést elzárja előle, amely a törvénnyel ellentétben áll (Bfv.II.125/2022/8).

[67] A másodfokú elbíráláskor hatályban lévő, a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készségről szóló 2020. évi LVIII. törvény a másodfokú tanácsülés vonatkozásában a Be. szabályaitól részbeni eltérést engedett, ezért a Kúria annak szabályait is megvizsgálta.

[68] E törvény 211. § (1) bekezdése szerint, ha a másodfokú bíróságnak a fellebbezés elintézésére a Be. 599. § (1) bekezdése alapján nyilvános ülést kell tartania, azonban az elbíráláshoz szükséges adatok a fellebbezéssel érintettek írásbeli nyilatkozata alapján beszerezhetők, az ehhez szükséges intézkedéseket a tanács elnöke teszi meg.

[69] A (2) bekezdés szerint az (1) bekezdésben meghatározott esetben, ha a beszerzett adatok alapján tárgyalás tartása nem szükséges, vagy ha a rendelkezésre álló adatok alapján az ügy tanácsülésen való elbírálásának nincs akadálya és a vádlott, védő, ügyész vagy a fellebbező a nyilvános ülés kitűzését nem indítványozza, a másodfokú bíróság a fellebbezésről tanácsülésen dönt.

[70] A 2020. évi LVIII. törvény átmeneti rendelkezései sem adtak tehát törvényes lehetőséget arra, hogy a másodfokú bíróság a vádlott tárgyalás vagy nyilvános ülés tartására irányuló indítványozási jogára való kioktatása nélkül bírálja el az ügyet tanácsülésen (BH 2021.132.).

[71] Az I. rendű terhelt tehát a tárgyalás, illetve másodlagosan a nyilvános ülés megtartására irányuló indítványtételi jogát nem gyakorolhatta, ezzel a tisztességes eljáráshoz való joga is alapvetően sérült. A szabályszerű értesítése nélkül való elbírálással a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja szerinti feltétlen eljárási szabálysértés megvalósult, amely a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján a másodfokú határozat hatályon kívül helyezését, és a másodfokú bíróság új eljárásra utasítását vonja maga után.

[72] Megjegyzi a Kúria, hogy a fentiek miatt a védő jelenléti joga is sérült.

[73] Jelen ügyben a vád tárgyává tett bűncselekmények büntetési tételeire és a terhelt fogvatartására figyelemmel a védelem az eljárásban kötelező volt (Be. 44. § a) és b) pont). Ebben az esetben a bíróság előtti eljárási cselekményeken a védő jelenléte kötelező (Be. 434. §). Ez alól a másodfokú nyilvános ülés és tárgyalás tekintetében sem tesz kivételt a törvény (Be. 589. §, Be. 599. §, Be. 600. §).

[74] Azzal, hogy az I. rendű terhelt nem gyakorolhatta a nyilvános ülés iránti indítványozási jogát, nemcsak a saját jelenléte nélkül tekintendő megtartottnak a nyilvános ülés (tárgyalás), hanem vonatkozik ez a védőre is.

[75] Annak pedig nincs jelentősége, hogy a védő maga nem kérte nyilvános ülés tartását, ugyanis a terhelt ilyen irányú kérelme alapján kitűzött nyilvános ülésen (tárgyaláson) a védőnek a Be. 434. § alapján kötelező a megjelenése, függetlenül attól, hogy maga azt indítványozta-e vagy sem.

[76] 3. A Be. 721/A. § (8) bekezdése szerint a Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot nem ügydöntő végzésével hatályában fenntartja, ha a büntetőeljárás lefolytatásának az (1) bekezdésben meghatározott akadálya a (2) bekezdés alapján elhárult. Vagyis a Kúriának a felülvizsgálati eljárásban is lehetősége van a kiadó állam hozzájárulását megszerezni, de csak akkor, ha ennek következtében a megtámadott határozat hatályban tartásának van helye. Erre akkor kerülhet sor, amennyiben a specialitás megsértése az

egyetlen, feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező szabálysértés az ügyben. Jelen ügyben azonban a specialitás elvén kívül eső, szintén abszolút eljárási szabályt is vétett a másodfokú bíróság, amely önmagában akadály a határozat hatályban tartásának.

[77] A jelenlét jogának megsértésével megvalósított eljárási szabálysértés, mint feltétlen eljárási szabálysértés megelőzi a specialitás szabályainak megsértése miatti szabályok alkalmazását. Ez következik a hatályon kívül helyezési okok rendszertani helyéből, az általánosabb semmisségi okok ugyanis előrébb helyezkednek el a Be. 649. § (2) bekezdésében foglalt felsorolásban a speciális okoknál. Speciális felülvizsgálati oknak tekinthető így a specialitás megsértése is, ekként – a megelőző feltétlen eljárási szabálysértésre tekintettel – a Kúriának ebben az esetben nincs lehetősége a specialitás, mint eljárási akadály elhárítására a Be. 721/A. § (2) bekezdés b) pontjának alkalmazásával.

[78] A Kúria nem alkalmazhatta tehát a külföldi állam utólagos hozzájárulásának beszerzését lehetővé tévő jogszabályt, erre azonban a megismételt eljárásban is lehetőség és törvényi kötelezettség van.

[79] **IV.** Mindezekre tekintettel a Kúria a megtámadott másodfokú határozatot a Be. 663. § (2) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és a Nyíregyházi Törvényszéket új eljárásra utasította.

[80] A Kúria a Be. 663. § (3) bekezdése alapján a törvényszék számára iránymutatásként előírja, hogy a megismételt másodfokú eljárást a Kúria határozatában a fellebbezés elintézésére vonatkozóan kifejtettek figyelembevételével, az eljárási szabályok – Be. Tizenötödik Rész – maradéktalan betartásával, soron kívül [Be. 79. § (1) bekezdés c) pont] kell lefolytatni. Első intézkedésként pedig a Be. 721/A. § (2) bekezdésének b) pontja alapján meg kell keresni a büntetőeljárás lefolytatásához történő hozzájárulásra jogosult spanyol igazságügyi hatóságot a hozzájárulás megadása végett, szükség szerint az eljárás felfüggesztése mellett. Vizsgálandó az is, hogy az Eube. 30. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt – a specialitást, mint eljárási akadályt szintén kizáró ok – időközben esetlegesen megvalósult-e. Nem szükséges ugyanakkor az I. rendű terhelt ismételt nyilatkoztatása a specialitásról lemondás tárgyában, illetve e célból nyilvános ülésre idézése, mivel az I. rendű terhelt már korábban erről elutasító nyilatkozatot tett.

[81] Amennyiben a hozzájárulást e cselekmény vonatkozásában a külföldi hatóság megadja, a másodfokú eljárás – az I. rendű terhelt és védője tájékoztatására és jelenlétére vonatkozó szabályok maradéktalan betartása mellett – a Be. másodfokú eljárásra vonatkozó általános szabályai szerint lefolytatható. Amennyiben a külföldi hatóság a hozzájárulást nem adja meg (és időközben a specialitást kizáró egyéb ok nem merül fel), a másodfokú bíróságnak az eljárást meg kell szüntetnie a Be. 721/A. § (3) bekezdése alkalmazásával.

[82] A Legfőbb Ügyészség – a másodfokú bíróság határozatának hatályon kívül helyezése esetére –

indítványozta az I. rendű terhelt letartóztatásának elrendelését.

[83] A Kúria a Bfv.I.373/2022/4. számú, 2022. július 26. napján kelt végzésével az I. rendű terhelt szabadságvesztés büntetésének végrehajtását félbeszakította.

[84] Az I. rendű terhelt fogvatartása a specialitás védelme alatt, annak elhárításáig (vagy elhárulásáig), nem tartható fenn, és nem is rendelhető el a jelen ügyben. Ez ugyanis ugyancsak a specialitás szabályának megsértése lenne. Ezért az I. rendű terhelt letartóztatásának elrendelését a Kúria mellőzte.

[85] A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatát pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

Budapest, 2022. szeptember 13.

Dr. Domonyai Alexa s.k. a tanács elnöke, Dr. Tuba István Krisztián s.k. előadó bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró